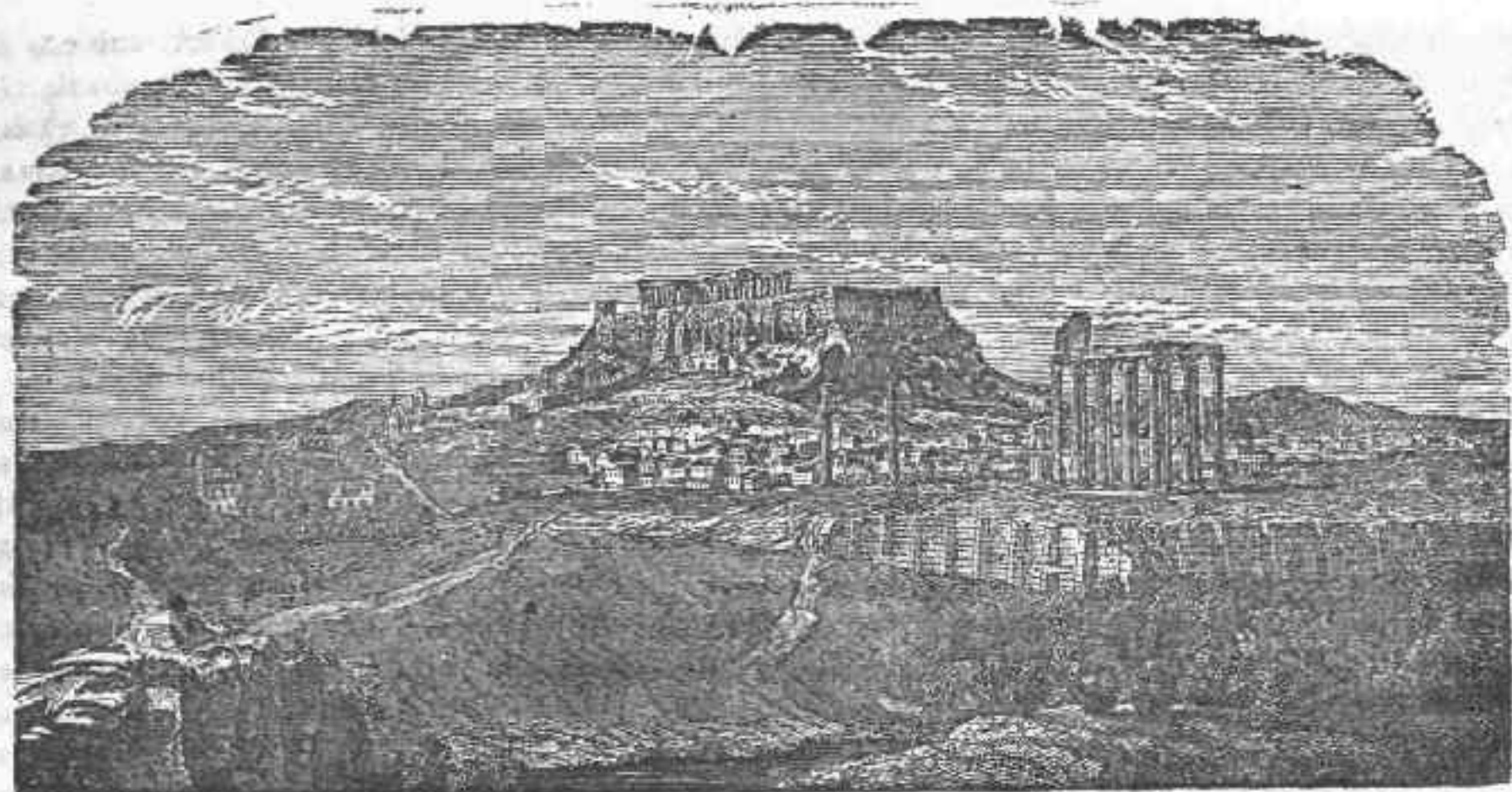




ΠΑΝΔΩΡΑ.

15 ΑΠΡΙΛΙΟΥ, 1859.

ΤΟΜΟΣ Γ'.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 218.

Ο ΠΟΙΗΤΙΚΟΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ

τοῦ 1859 ἔτους.

—ο—

Κατὰ τὰ εἰθισμένα, τὴν 25 Μαρτίου ἐγένετο ἐν τῷ Ὀθωνεῖῳ Πανεπιστημίῳ ἡ τελετὴ τοῦ ποιητικοῦ διαγωνισμοῦ. Εἰσηγητὴς δὲ τῶν ἀγωνοδικῶν ἦν, ὡς καὶ τὸ προηγηθὲν ἔτος, ὁ Κ. Κ. Παπαρρηγόπουλος, ὅστις ἀνέγνω εἰς ἐπήκοον πολυπληθοῦς ἀκροατηρίου τὴν παρατιθεμένην ἐκθεσιν.

Κατὰ τὴν ἐκθεσιν ταύτην τὸ Ράλλειον γέρας οὐδενὶ τῶν διαγωνισθέντων ἀπενεμήθη, ὡς συνέβη καὶ ἄλλοτε δις, διότι τὰ ἔργα αὐτῶν ἢ δὲν ἦσαν πλήρη ἢ ἐθεωρήθησαν ἀνάξια βραβεύσεως· ἐπηνέθησαν δὲ ὅτε ποιήσας τὴν τραγωδίαν οἱ Κυψελίδαι, καὶ ὁ ποιητὴς τῆς λυρικῆς συλλογῆς τῆς ἐπιγραφομένης Μελέται ποητικαὶ καὶ πατριωτικαί.

Πρὸς τούτοις οἱ ἀγωνοδίκαι ἀπεφάσισαν καὶ ἄλλο τι τιμῶν πολὺ καὶ τὴν κρίσιν καὶ τὴν καρδίαν αὐτῶν· ἀπεφάσισαν, λέγομεν, ὁ μὲν στέφανος νὰ σταλῇ τῇ χήρᾳ τοῦ ἀοιδίου ποιητοῦ Ζαλοκώστα, δις στεφθέντος καὶ δις ἐπαινεθέντος κατὰ τὸν ποιητικὸν διαγωνισμόν,

νὰ παρακληθῇ δὲ καὶ ὁ ἀγωνοθέτης ὅπως ἐπιψηφίσῃ τὰς χιλίας δραχμὰς τῇ οἰκογενείᾳ τοῦ αὐτοῦ ποιητοῦ. Ἴδου ἡ ἐκθεσις.

Ἐντιμοτάτῃ Ὁμήγυρις.

Αἱ γενεαί, αἱ τιμῶσαι τὴν μνήμην τῶν πατέρων, δικαιῶνται μόναι νὰ τιμηθῶσι ποτε ὑπὸ τῶν ἀπογόνων. Καὶ ἂν δὲν πτύχυσαν νὰ πράξωσι τι γενναῖον, μαρτυροῦσι τοῦλάχιστον ὅτι αἰσθάνονται τῆς ἀρετῆς τὴν ἀξίαν· τὸ δ' αἶσθημα τοῦτο δὲν ἀναπληροῖ μὲν τὴν μεγαλουργίαν, πολλάκις ὅμως παρασκευάζει αὐτήν, διότι τοῦ ἀγαθοῦ μέλλοντος οὐδεὶς ὑπάρχει σίμων· ἀσφαλέστερος τῆς πρὸς τὰ πατρια κατορθώματα εὐλαβείας. Τούτου ἕνεκα ἡ τῆς ἐθνικῆς ἱστορίας μελέτη ἀλάνθαστόν ἐστι τεκμήριον ὀργάντος ἐθνικοῦ βίου· καὶ τούτου πάλιν ἕνεκα τὰ ἔθνη, τὰ ἔχοντα τὴν συνείδησιν τοῦ μέλλοντος αὐτῶν, τιμῶσι τὴν μνήμην τοῦ παρελθόντος διὰ πανηγύρεων, αἵτινες οὐδ' αὐταὶ εἰσιν ἄλλο ἢ ἱστορίαις ἐθνικῇ ἱστορίᾳ οὐχὶ γραφομένη ὑπὸ ἀνδρὸς ἑνός, ἀλλ' ὑπὸ λαῶν ὅλων τελουμένη, ἐν μνημοσύνοις καὶ παρατάξεσιν, ἐν δακρύοις ἕνεκα τῶν παθμάτων τῶν πατέρων ἡμῶν, ἐν ἀγαλλιάσεσιν ἕνεκα τῶν ἀγαθῶν ἅπερ ἡμῖν κατεκληροδότησαν.

Τοιαύτη ἐστὶν ἡ σήμερον πανηγυριζομένη ἐορτή, καθ' ἣν τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος, ἀπὸ περάτων μέχρι περάτων γῆς, μιᾷ φωνῇ καθικεταίει τὸν Ὑψίστον Θεὸν ὑπὲρ τῆς ἀναπαύσεως μὲν τῶν ψυχῶν τῶν ἕνεκα τῆς ἀπελευθερώσεως ἡμῶν ἀποθανόντων, ὑπὲρ τῆς

κατευοδώσεως δὲ καὶ συμπληρώσεως τοῦ μεγάλου ἔργου τῆς παλιγγενεσίας ἡμῶν. Πᾶν δ' ὅ,τι δύναται νὰ κρατύνῃ τὸ αἶσθημα τῆς ἐθνικῆς ἐνότητος, τὸ κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην προεδρεύον ἀπάντων ἡμῶν τῶν διανοημάτων καὶ πόθων, συντελεῖ εἰς τὴν προσήκουσαν αὐτῆς διακόσμησιν. Καὶ διὰ τοῦτο μάλιστα εὐτυχιστάτην ἐθεωρήσαμεν τὴν ἰδέαν, ἣν συνέλαβεν ὁ φιλόμουσος Ἀμβρόσιος Στεφάνου Ῥάλλης, ὁρίσας ὅτι κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην θέλει ἀποδίδοσθαι ὁ παρ' αὐτοῦ κατ' ἐνιαυτὸν πλεχόμενος ποιητικὸς στέφανος. Βίς τὸν στέφανον τοῦτον ἀφορῶντες, συντρέχουσιν ἐνταῦθα ἀγωνισταὶ ἀπὸ πάσης Ἑλληνικῆς γῆς· ἡ δ' ἐξέτασις τῶν ἔργων αὐτῶν παρέχει ἀφορμὴν λόγων περὶ ποιήσεως, περὶ γλώσσης, περὶ ἀναμνήσεων, περὶ ἐλπίδων, περὶ ὧν ἐν γένει τῶν στοιχείων τῆς ἠθικῆς καὶ διανοητικῆς τοῦ ἔθνους ἐνότητος, δι' ἧς ὁσήμεραι παρασκευάζεται ἡ τελευταία καὶ ὁριστικὴ αὐτοῦ ἀποκατάστασις· ὥστε ὄντως Πανελλήνιος ὁ ἀγὼν, Πανελλήνιος καὶ ἡ τοῦ λόγου ὑπόθεσις, καὶ προσφυὲς ἄρα συμπλήρωμα τῆς πολιτικῆς ἐορτῆς ἡ παρούσα φιλολογικὴ τελετή. Προσφυέστατον δὲ καὶ κατ' ἄλλον λόγον· διότι ἅπαν τὸ πλῆθος τοῦτο, ὅπερ, ἅμα ἐξελθὼν τοῦ ναοῦ τοῦ Ὑψίστου, συνῆλθεν εἰς τὸ τέμενος τοῦτο τῶν Μουσῶν, ἵδεν μαρτυρεῖ ἄράγε τὴν κοινὴν συνείδησιν, ὅτι διὰ τοῦ θρησκευματος καὶ τῶν γραμμάτων δεόν πρὸ πάντων νὰ πανηγυρίζωμεν τὴν μεγάλην ταύτην τῆς παλιγγενεσίας ἡμέραν· διὰ τοῦ θρησκευματος καὶ τῶν γραμμάτων, δι' ὧν καὶ ἐν οἷς περιεσώθη ἡ Ἑλληνικὴ ἐθνότης;

ὑπὸ τοιούτων πεποιθήσεων ἐνθαρρυνόμενοι, ἀνελάβομεν καὶ ἐφέτος τὴν κρίσιν τοῦ ποιητικοῦ τούτου ἀγῶνος, εἰς ὃν, ἕνατον σήμερον τελούμενον, προσήχθησαν περὶ τοῦ βραβείου ἀνθαμιλλώμενα ἑνδεκα ἔργα, ὧν ἰδοὺ τὰ ὀνόματα καὶ τὰ εἶδη.

- 1) Μυρσίνη καὶ Φῶτος, ποίημα μυθιστορικόν.
- 2) Κλεινίας καὶ Μαρία, ποίημα μυθιστορικόν.
- 3) Ὡδὴ εἰς τὴν ἀναγραφὴν τοῦ Σίμωνος Σίνα ὡς πολίτου Ἑλλήνου.
- 4) Λακωνία καὶ Ἰβραὴμ Πασᾶς, ἔπος.
- 5) Τὸ Σοῦλι, ἔπος.
- 6) Σχέδιον τραγικοῦ δράματος.
- 7) Κάρολος Ἀλβεργάϊμ, ποίημα δραματικὸν εἰς μέρη τρία.
- 8) Ραδιουργίας θύματα, δράμα εἰς πράξεις ἑξ.
- 9) Στάχυς, συλλογὴ λυρικῶν ποιήσεων.
- 10) Μελέται ποιητικαὶ καὶ πατριωτικαί.
- 11) Οἱ Κυψελίδαι, τραγωδία εἰς πράξεις πέντε.

Τὸ πρῶτον τῶν ποιημάτων τούτων ἐθεωρήθη ὅλως ἀπαράδεκτον, διότι καὶ πρὸ διετίας ὑποβλήθην ἀπεδοκιμάσθη· κατὰ δὲ τὴν ἐν ἔτει 1856 γενομένην ἀπόφασιν, τὴν ῥητῶς εἰς τὰ πρακτικὰ τῆς ἐπιτροπῆς ἐκδηλουμένην, τὰ ἅπαξ διαγωνισθέντα περὶ βραβείου ἔργα τότε μόνον γίνονται δεκτὰ εἰς δευτέραν κρίσιν, ὅταν διὰ τῆς πρώτης εἶχον ἐπαινεθῇ.

Καὶ περὶ ἄλλων δὲ τινῶν ἐκ τῶν προκειμένων ἔργων, ἡ ὅλως θέλομεν σιωπήσει ἢ ὀλίγα μόνον θέ-

λομεν εἰπεῖ. Διότι ὠρίσθη μὲν ἄλλοτε ὑπὸ τῶν ἀγωνοδικῶν, ὅτι ἐκάστου τῶν ὑποβαλλομένων εἰς τὴν κρίσιν αὐτῶν ποιημάτων δεόν νὰ γίνηται ἐν τῇ ἐκθέσει ἀνάλυσις ἵνα καταδεικνύωνται τὰ ἐλαττώματα καὶ δίδωνται αἱ προσήκουσαι συμβουλαί· τοιαύτη δὲ ἦν καὶ τοῦ ἀγωνοθέτου ἡ γνώμη. Ἀλλὰ τῶν τε ἀγωνοδικῶν καὶ τοῦ ἀγωνοθέτου ἡ τοιαύτη προαίρεσις προὑποτίθησιν ὅτι τὰ ἐλαττώματα εἰσὶ μετὰ προτερημάτων μεγιγμένα· τούτου δοθέντος, ἡ κρίσις καὶ ἡ συμβουλή εἶναι τῶντι χρήσιμοι. Ὅσάκις ὁμῶς, καὶ τοῦτο κατὰ δυστυχίαν συμβαίνει ἐνίοτε, ἡ μὲν κρίσις δὲν δύναται εἰμὴ νὰ καταντήσῃ εἰς συνεχῆ κατὰκρίσιν, ἡ δὲ συμβουλή ἐπαγγέλλεται ἀβουλίαν νὰ συνετίσῃ, τὸ ἔργον τῶν ἀγωνοδικῶν οὐ μόνον οὐδεμιᾶς ὠφελείας πρόξενον γίνεται, ἀλλὰ συνεπάγεται καὶ ἀτοπήματα τινά. Δὲν λέγομεν τι περὶ τῆς ἀνάγκης εἰς ἣν οὗτοι καταδικάζονται νὰ ἐνδιατρίβωσι περὶ πράγματα εὐτελῆ καὶ ἁμουςα· ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ κρινόμενος λυπεῖται, θεωρῶν ἐαυτὸν δημοσίᾳ ἐπὶ μακρὸν στηλιτευόμενον, καὶ αὐτὸ τὸ σεμνὸν τοῦτο ἀκροατήριον ἀδικεῖται, ἀκοῦον παρατεινόμενον τὸν λόγον περὶ ἀγωνισμάτων παιδιᾶς μᾶλλον ἢ σπουδῆς ἀξίῳ.

Ὁ ἐπιχειρήσας λ. χ. νὰ γράψῃ τὰ κατὰ τὸν Κλεινίαν καὶ τὴν Μαρίαν, στερεῖται καὶ τέχνης καὶ φύσεως ποιητικῆς. Ἡ εὕρεσις αὐτοῦ εἶναι πτωχοτάτη, αἱ εἰκόνες ἀσαφεῖς ἢ ἀπειρόκαλοι, ἡ δὲ γλῶσσα καὶ ἡ στιχουργία ὅλως ἡμαρτημένοι. Ὁ Κλεινίας ἀγαπᾷ πού τὴν Μαρίαν καὶ ἀνταγαπᾶται ὑπ' αὐτῆς· ἔρχεται δὲ εἰς Ἀθήνας ἵνα ἐκπαιδευθῇ· καὶ ἐνταῦθα διατρίβων, μαυθάνει ὅτι οἱ γονεῖς τῆς ἐρωμένης αὐτοῦ ἀναγκάζουσιν αὐτὴν νὰ λάβῃ ἕτερον σύζυγον· ἀπέρχεται λοιπὸν ἵνα προλάβῃ τὴν συμφορὰν, ἀλλὰ φθὰς εἰς τὸν λιμένα τῆς κατοικίας αὐτοῦ, πληροφορεῖται ὅτι ὁ γάμος ἤδη ἐτελέσθη, καὶ ἐξακολουθεῖ τὸν πλοῦν μέχρι Κωνσταντινουπόλεως, ὅπου εὕρισκει πόρον ζωῆς παρ' ἀγαθῷ τινι ἀνδρὶ, ὅστις ὁμῶς ἀποθνήσκει αἰφνης, πνιγείς ἀπὸ ὁστοῦν ἰχθύος· καὶ τότε ἀποθνήσκει καὶ ὁ Κλεινίας, ἀποθνήσκει καὶ ὁ πατήρ του, ἀποθνήσκει καὶ ἡ Μαρία· ὁ δὲ ποιητής μας, ὀκτωκαιδεκαέτης νέος ὢν, σπεύδει νὰ ἐκτραγωδήσῃ ἀπάσας αὐτὰς τὰς συμφορὰς καὶ νὰ ὑποβάλῃ τὸ ἔργον αὐτοῦ εἰς τὸν ποιητικὸν διαγωνισμόν, αὐτὸς πρῶτος ἐμπαίζων τὸ κύημα τοῦτο, ὡς λέγει, τῆς μούσης του, προβλέπων μάλιστα ὅτι καὶ λεκάνης ἴσως λάβωσι χρεῖαν οἱ ἀναγνώσται. Ἀξία ἰδίως σημειώσεως εἶναι ἡ περὶ τὴν ὁμοιοκαταληξίαν ὀλιγορία αὐτοῦ, ἣν ἐνομίσαμεν δεόν νὰ ἐπιτιμήσωμεν, διότι πολλοὶ τῶν νεωτέρων στιχουργῶν μας, δυσκολευόμενοι νὰ ἐπιτύχωσι τὴν περὶ τοῦτο θαψιλῇ ἁρμονίαν τῶν πρεσβυτέρων καὶ δοκιμωτέρων, ἀρκοῦνται προχειρῶς εἰς τὴν πενιχρὰν συνήχησιν τοῦ φωνήεντος ἢ τῆς διφθόγγου τῆς ληγούσης. Ἐν τῷ ἀνά χειρας ποιήματι λ. χ. ὁμοιοκαταληκτοῦσι τὸ *τερπνὴ* πρὸς τὸ *εὐρεῖ*, τὸ *μορφῇ* πρὸς τὸ *τρανήν*, τὸ *κρατεῖ* πρὸς τὸ *κιρεῖ*, καὶ οὕτω καθεξῆς δι' ὅλου τοῦ ποιήματος, ἐν τῷ ὑποίῳ ἀμφιβάλλομεν ἂν ὑπάρχωσι δέκα ὁμοιοκαταληξίαι εὐφωρότε-

ραι τούτων. Ἐνίοτε μάλιστα ὁ ποιητής μας, βιάζων τὴν πρὸς αὐτὸν τοσοῦτον δυστροπούσαν συνήχησιν, παραδέχεται κοινούς τινες τύπους, γράφει κλαίγει ἀντὶ κλαίει, καὶ πάλιν ὁμῶς δὲν κατορθοῖ νὰ εὕρῃ σύντροπον τοῦ κλαίγει ἐκείνου οἰκειότερον τοῦ φεύγει.

Τίνα θέλετε νὰ δώσωμεν συμβουλὴν εἰς τὸν νέον τοῦτον, ἐκτὸς ἐὰν συμβουλευώμεν αὐτῷ νὰ μὴ στιχοιουργῇ καὶ πρὸ πάντων νὰ μὴ στέλλῃ τὰ ποιήματά του εἰς τὸν ποιητικὸν διαγωνισμόν; Ἀλλ' εἶναι νέος· μάλιστα. Νέοι ὁμῶς ὑπῆρξαν καὶ ἄλλοι, τὰ δὲ πρῶτα αὐτῶν ἔργα ἐπτεροῦντο ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τῆς ἐπικτήτου τέχνης καὶ ἐπιστήμης, ἥς ἔχει χρεῖαν καὶ ἡ ποίησις, ὡς πᾶν ἀνθρώπινον ἔργον, ἀλλ' ὑπεδείκνυν τούλάχιστον ὅτι εἰς τὰς νεαρὰς ταύτας ψυχὰς ὑπῆρχε τὸ ἱερὸν τῆς εὐφυΐας πῦρ, ἥτις κατὰ μικρὸν καλλιεργουμένη, ἐμελλε βραδύτερον νὰ παραγάγῃ ἀριστουργήματα. Καὶ μὴ λάβωμεν τοὺς μεγαλητέρους τῆς ποιητικῆς τέχνης μύστας, οἵτινες παντοῦ καὶ πάντοτε εἰσὶ σπάνιοι· περιορισθώμεν εἰς ποιητὰς δευτερεύοντας καὶ τριτεύοντας, ὧν οὐδεμία στερεῖται ἐποχῇ, διότι οὐδεμία ἐποχῇ στερεῖται καρδίας καὶ φαντασίας. Ἰδοὺ Γάλλος ποιητής, ὅστις δὲν ἐκτίσαστο ποτὲ τὴν φήμην τοῦ Lamartine, τοῦ Hugo, ἢ τοῦ Alfred de Musset· ὁ Hégésippe Moreau. Ὁ δυστυχὴς οὗτος νέος, ὅστις ἐπέπρωτο εἰς ἡλικίαν 29 ἐτῶν ν' ἀποθάνῃ ἐν δημοσίῳ τινὶ τῶν Παρισίων νοσοκομείῳ, ἔγραψεν, ἐννεακαιδεκάτης μόλις ὧν καὶ τὸν στοιχειοθέτην μετερχόμενος, Ἐπιστολὴν περὶ τυπογραφίας, ἣν πρὸς τὸν Διδῶτον ἀπηύθυνε καὶ τῆς ὑποίας παραθέτομεν ἐνταῦθα τὸν ὀκτάστιχον ἐπίλογον ὡς ἀποζημιώσιν τινὰ δι' ὅσα ψυχρὰ ἠναγκάσθημεν νὰ ἀναφέρωμεν πρὸ ὀλίγου εἰς τὸ φιλόμουσον τοῦτο ἀκροατήριον·

Hélas ! pourquoi faut-il qu'avenglant la jeunesse,
Comme tous les plaisirs, l'étude ait son ivresse ?
Les chefs-d'œuvre du goût, par mes soins reproduis,
Ont occupé mes jours, ont enchanté mes nuits,
Et souvent, insensé ! j'ai répandu des larmes,
Semblable au forgeron qui, préparant des armes,
Avidé des exploits qu'il ne partage pas,
Siffle un air belliqueux et rêve des combats.

Ἐπαναλαμβάνομεν ὅτι ὁ ποιητής οὗτος δὲν εἶναι ἐκ τῶν κορυφαίων τῆς Γαλλίας, καὶ ὅτι ἔγραψε ταῦτα νεώτατος ἔτι, εἰς ἡλικίαν ἐννεακαίδεκα ἐτῶν. Βεβαίως ἅπασα ἡ ἐπιστολὴ ἐκείνη δὲν ἔχει τὴν ἀξίαν τοῦ παρατεθέντος καὶ ἄλλων τινῶν τεμαχίων· ἀλλὰ τὰ τεμάχια ταῦτα ἐμαρτύρουν, ὅτι ἡ φύσις εἶχε προικίσαι τὴν νεανικὴν ἐκείνην καρδίαν διὰ ποιητικῆς λύρας, ἥτις, προσλαμβάνουσα βραδύτερον καὶ τὸ τῆς τέχνης καὶ πείρας ὄωρον, ἐμελλε νὰ μελωδήσῃ τὴν χαριεστάτην Μυοσωτίδα (le Myosotis).

Παραπλησίᾳ τῆς τοῦ προηγουμένου ἔργου εἶναι καὶ τῆς Ὡδῆς εἰς Σίμωνα Σίναν ἡ ἀξία. Εἶναι καὶ αὕτη ἡ ὥδη πρώτη ποιητικὴ ἀπαρχή, ὃ δὲ γράφας μετὰ πολλῆς καὶ ἀξιεπαίνου μετριοφροσύνης ἐπικαλεῖται τὴν ἐπισείκειαν τῶν κριτῶν· ἀλλ' ἐπικαλεῖ-

ται ταύτην ἵνα ἐνθαρρυνθῇ εἰς παραγωγὴν ἄλλων εὐχοτέρων καὶ ἐψηλοτέρων προϊόντων του. Ἐρωτώμεν δὲ ἐὰν συμφέρῃ νὰ ἐνθαρρύνωμεν πρὸς τοιοῦτόν τι αὐτὸν τὸν προσημιάζοντα μὲν εἰς τὴν ἀνά χειρὰς Ὡδῆν ὡς ἐξῆς·

"Πῦλα νὰ ἡδυνάμην ἐπαξίως, Σίμων Σίνα,
Καὶ τὸ γένος σου νὰ φάλλω καὶ τὰ ἦθη σου ἐκείνα,
"Αἵματα ἀναντιρρήτως ἡ θεότης ἡ γλυκεῖα,
Μειδιάσασα σ' ἀφῆκεν ὡς ὑπεροχῆς σημεῖα.
Δι' αὐτῶν σὲ ὠρρίζει καλλονὴ θεοῦ μεγάλη,
Δι' αὐτῶν ὁ ἰδικός σου εἶκος ὡς τὸ ῥόδον θάλλει . . .

Κατωτέρω δὲ, περὶ Ἑλλάδος ὁμιλῶν, βεβαίως ὅτι.

Καὶ σιμνύνεσαι, διότι κατεστάθη βασιλεῖα,
Καὶ σκιρτᾷ, διότι εἶναι ἐλευθέρᾳ πολιτεία,
Καὶ ἀγάλλεται εἰς σκῆπτρα βασιλείας τῆς τοῦ πρώτου.
Καὶ ὑπὲρ τῆς βασιλείας θύει πλέον μετὰ κρότου.

Καὶ ἔτι κατωτέρω, θρηνῶν τὸν θάνατον τοῦ Ῥήγ, ἐπιφέρει·

Ἀλλὰ σὺ ἐπίσης μάρτυς τῆς ἐλευθερίας πρώτος.
Ἐκλαυσαν οἱ Ὑψηλάνται διὰ σὲ ποικιλοτρόπως,
Καὶ σ' ἐθρήνησεν ὁ Λόντος,
Ὡς θρηνεῖ ὁ μὲ τὸν νότον κλυδωνοκυμαῖνον πάντος.

Καὶ οὕτως ἐφεξῆς δι' ὅλου τοῦ ποιήματος, ἐξ 724 τοιούτων στίχων συγκειμένου. Ὁ ποιητής μας εἶναι ἄβυσσος εὐγνωμοσύνης καὶ φιλοπατρίας· τὰ δ' αἰσθήματα αὐτοῦ ταῦτα οὐδένα ἀφίνουσιν ἀνενόχλητον, τὸν Σίμωνα Σίναν οὐ μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν Ἑλλάδα πᾶσιν, καὶ τοὺς πρωταθλητὰς τοῦ ἀγῶνος, καὶ τὸν Βασιλέα, καὶ τὴν Βασίλισσαν, καὶ τοὺς ὑπουργούς. Ἐπείλεν ὁμῶς νὰ ἠξεύρῃ ὅτι τὸ ἐγκώμιον εἶναι μὲν ἀρεστόν, ἀλλὰ τὸ ὁπωσοῦν ἐπιτήδειον ἐγκώμιον· τὸ δὲ ψυχρὸν εἶναι τοσούτῳ μᾶλλον ἐπισφαλές, ὅσῳ ὑψηλότερον ἀναρρίχῃται· διότι, du sublime au ridicule il n'y a qu'un pas, εἶπεν ἀνθρωπὸς τις, ὅστις ὑπὲρ πάντα ἄλλων ἐγνώρισε τί ἐστὶν ἀληθὲς ὕψος ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. Πρὸς τοῦτοις ἡ ὁμοιοκαταληξία αὐτοῦ εἶναι μὲν ἐπιτυχесτέρα τῆς τοῦ προηγουμένου ποιήματος, χωλαίνει ὁμῶς καὶ αὕτη πολλαχού. Ἠκούσατε πρὸ ὀλίγου τὸ ποικιλοτρόπως πρὸς τὸ πρῶτον συνδυαζόμενον· ἀλλαχού δ' εὐρίσκομεν τὴν σπάθην πρὸς τὴν μάχην· ὁμοιοκαταληκτοῦσαν, τὸ σκάφος πρὸς τὸ τάχος, τὸ πλάσμα πρὸς τὸ πρᾶγμα, καὶ τὰ τοιαῦτα.

Τὰ δύο ἐπόμενα ποιήματα, τὰ ἐπιγεγραμμένα Λακωνία καὶ Ἰβραῖμ Πασᾶς, καὶ Τὸ Σουλὲ, ἱστοροῦσι διὰ στίχων, τὸ μὲν τὰς ἐν ἔτει 1826 ἐπανειλημμένας ἀτυχεῖς κατὰ τῆς Λακωνίας ἐπιθέσεις τοῦ Αἰγυπτίου στρατάρχου, τὸ δὲ τοὺς περὶ τὰ τέλη τῆς προηγουμένης ἑκατονταετηρίδος καὶ τὰς ἀρχὰς τῆς παρούσης μεταξὺ τῶν Σουλιωτῶν καὶ τοῦ διαβοήτου σατράπου τῆς Ἡπείρου Ἀλῆ Πασᾶ ἀγῶνας. Ἀγαθὴ ἀμφοτέρων ἡ προαίρεσις· ἀλλὰ τὰ ἔργα αὐτῶν, δυνάμενα νὰ ἔχωσι κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἱστορικὴν τινὰ ἀξίαν, ποίησις βεβαίως δὲν εἶναι· διότι, κατὰ τὸν Ἀριστοτέλην, αὐτὸ τὸ τὰ γενόμενα λέγειν, τοῦτο ποιητοῦ ἔργον ἐστίν, ἀλλ' οἷα ἂν γένοιτο καὶ τὰ δυνατὰ, κατὰ τὸ εἶκος ἢ τὸ

ἀναγκαῖον. Ὁ γὰρ ἱστορικὸς καὶ ὁ ποιητής, οὐ τῷ ἤ ἔμμετρα λέγειν ἢ ἄμμετρα διαφέρουσιν· εἴη γὰρ ἂν τὰ Ἡροδότου εἰς μέτρα τεθῆναι, καὶ οὐδὲν ἦτον ἂν εἴη ἱστορία τις μετὰ μέτρου, ἢ ἄνευ μέτρων· ἀλλὰ τούτῳ διαφέρει, τῷ τὸν μὲν τὰ γενόμενα λέγειν, τὸν δὲ, οἷα ἂν γένοιτο. » Ἴνα ὦμεν δὲ καθ' ὅλα δίκαιοι, ὀφείλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι τοῦ Σουλλίου ἡ στιχουργία εἶναι ἄπταιστος, ἀρμονικὴ καὶ γλαφυρά, ἡ δὲ γλῶσσα καθαρὰ καὶ ἱκανῶς ἀκριβής, ἐνῶ τὸ ποίημα ἡ *Λακωνία* στερεῖται καὶ τούτων τῶν προτερημάτων.

Τὰ τρία μετὰ ταῦτα ἐρχόμενα δράματα, τὰ ἐπιγεγραμμένα *Σχέδιον τραγικοῦ δράματος*· *Ἀλβεργάδμ*, καὶ *Ραδιουργίας θέματα*, εἶναι προϊόντα ἐμφαίνοντα, ἅπαντα, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἦττον οὐ μόνον ἀγνοίαν τῶν κανόνων τῆς δραματικῆς ποιήσεως, ἀλλὰ καὶ περὶ τὴν στιχουργίαν ἀδεξιότητα, καὶ τῆς γλώσσης ἀτελεῖ εἰδῆσιν· εὐάριθμοι δὲ τινες ὀλιγώτερον τῶν λοιπῶν ἀνεπιτυχεῖς περικοπαί, δὲν εἶναι ἱκαναί νὰ ἐξαγοράσωσι τὴν ὅλην ἀτέλειαν καὶ ἀτεχνίαν τῶν ἔργων τούτων. Ἴνα δὲ πεισθῇ τὸ ἀκροατήριον, ὅτι ἐπιεικῇ μᾶλλον ἢ αὐστηράν ἐκφέρομεν κρίσιν, ἐπιχειροῦμεν ἐνταῦθα τὴν ἀνάλυσιν ἐνὸς τῶν δραμάτων τούτων, ὅπερ εἶναι ἴσως τὸ ὀλιγώτερον τῶν λοιπῶν μέτριον, βεβαίως δὲ ἀπάντων τὸ ἐκτενέστερον, διότι περιλαμβάνει αὐτὸ καὶ μόνον περὶ τοὺς τετρακισχιλίους στίχους.

Ραδιουργίας θέματα εἶναι δράμα εἰς πράξεις ἑξ καὶ εἰς ἀνομοιοκαταληκτοὺς δεκατετρασυνλλάβους στίχους, ὑπόθεσιν ἔχον ἐπεισόδιόν τι φανταστικόν τῶν πρώτων ἡμερῶν τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως· τόπος δὲ τῆς σκηνῆς, αἱ Πάτραι καὶ ἐν μέρει Ἀγγλικὴ ναυαρχίς ἐν τῷ λιμένι τῆς πόλεως ἐκείνης σταθμεύουσα. Φιλότουρκός τις προὔχων, ὀνόματι Εὐδόκιος, εἶχε θυγατέρα Βασιλάνθη καλουμένην, ἐκ γυναικὸς αὐτοχειρισθείσης, διότι ὁ Βεῆς τῶν Πατρῶν ἐπεβουλεύθη τὴν τιμὴν αὐτῆς. Ἡ γυνὴ αὕτη ἐκπνεύουσα παρήγγειλεν εἰς τὸν σύζυγόν της νὰ συζεύξῃ τὴν Βασιλάνθη μετὰ τοῦ Τιμοθέου, νέου φιλοπάτριδος, θερμῶς δ' ἀγαπῶντος τὴν νέαν κόρην καὶ ἀνταγαπωμένου. Ἀλλ' ὁ ἀρχηγὸς τῆς ἐν Πάτραις τότε σταθμευούσης Ἀγγλικῆς μοίρας, ὃν καλεῖ ὁ ποιητὴς μας Ὁσμίων, ἐρᾷ τῆς Βασιλάνθης σφοδρῶς· ὁ δὲ πατὴρ αὐτῆς Εὐδόκιος ζητεῖ νὰ βιάσῃ αὐτὴν νὰ προτιμήσῃ, ὥς σύζυγον, τοῦ Ἑλλήνος τὸν Ἀγγλον. Ὑπάρχει ἐν τούτοις καὶ φίλη τῆς Βασιλάνθης, ἡ Εὐθυμία, ἥτις ἀγαπᾷ μὲν ἐπίσης τὸν Τιμόθεον, ἀγαπᾷται δὲ ὑπὸ Ρεζερίου, τοῦ μισέλληρος συμβούλου τοῦ Ὁσμίων. Ἡ Εὐθυμία λοιπὸν αὕτη, σχεδιάσασα τὴν διαίρεσιν τῶν δύο ἐραστῶν, πρὸς μὲν τὴν Βασιλάνθη λέγει, ὅτι ὁ Τιμόθεός της δὲν εἶναι ὅσον νομίζεται πιστός, διότι προσήνεγκε λάθρα ἐρωτικὴν λατρείαν πρὸς αὐτὴν δὴ ταύτην τὴν Εὐθυμίαν, ὑποσχομένη μάλιστα νὰ καταστήσῃ τὴν φίλην της αὐτόπτην μάρτυρα τῆς λατρείας ταύτης, πρὸς δὲ τὸν Τιμόθεον διαβάλλει τὴν Βασιλάνθη ὡς προκρίνασαν τὸν μετὰ τοῦ Ἀγγλου Ὁσμίων γάμον. Εἰς τινὰ μάλιστα σκηνήν, τὴν τετάρτην τῆς δευτέ-

ρας πράξεως, ἡ Βασιλάνθη βλέπει τῶντι γονυπετούντα εἰς τοὺς πόδας τῆς Εὐθυμίας τὸν ἐραστὴν της, ἀλλ' ἂν καὶ ὁ δυστυχὴς ἐγονυπέτησε μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ βεβαιώσῃ τὴν ῥαδιοῦργον ἐκείνην νέαν ὅτι δὲν τὴν μισεῖ (ἐννοεῖται δὲ ὅτι δὲν ἐγγυώμεθα ἐὰν ἦτον ἀπαραίτητον νὰ γονυπετήσῃ ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ), ἡ Βασιλάνθη οὐδὲν ἦττον πείθεται περὶ τῆς προδοσίας τοῦ Τιμοθέου καὶ λειποθυμεῖ.

Ἐν τῷ μεταξύ ἤρχισαν τὰ πρῶτα τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως κινήματα. Πολύβιος δὲ τις, φίλος καὶ ἐταῖρος τοῦ Τιμοθέου, εἰσβάλλει μετ' ἐνόπλων εἰς τὰς Πάτραις, ὁ δὲ φιλόπατρις Τιμόθεος, ἄμα ἰδὼν αὐτὸν καὶ ἀκούσας τὰ πολεμικὰ τῶν περὶ αὐτὸν ἀνδρῶν ᾄσματα, ἐνθουσιᾷ καὶ ὀπλίζεται· ἀλλὰ πρὶν κινήθῃ μετ' αὐτῶν, ἀπέρχεται εἰς τὸν οἶκον τῆς ἐρωμένης, οὕχι διὰ νὰ ἀποχαιρετίσῃ, ἀλλὰ διὰ νὰ συμπαραλάβῃ αὐτήν, ἥτις, ζωσθεῖσα τῶντι τὴν σπάθην καὶ περιβληθεῖσα ὄπλα, ἐτοιμάζεται ν' ἀκολουθήσῃ τὸν ἐραστὴν, ὅτε, διὰ ῥαδιοῦργίας τοῦ πατρὸς της Εὐδοκίου, ροβουμένου μὴν ἀπολέσῃ τὸν πλοῦτον ἕνεκα τῆς ἐπαναστάσεως, πέμπονται. Τοῦρκοι καὶ Ἀγγλοὶ κατὰ τῶν στασισχάντων Πολυβίου καὶ Τιμοθέου, στέλλονται δὲ ὑπὸ τοῦ Ὁσμίων καὶ προσωπιδοφόροι τινὲς (διατί προσωπιδοφόροι, ἀγνοοῦμεν,) εἰς τὸν οἶκον τῆς Βασιλάνθης ἵνα ἀρπάσωσι ταύτην καὶ μεταφέρωσιν εἰς τὴν Ἀγγλικὴν ναυαρχίδα. Φθάνουσι δὲ οὗτοι καθ' ἣν στιγμὴν ὁ Τιμόθεος καὶ ἡ Βασιλάνθη ἐτοιμάζονται ν' ἀναχωρήσωσι· γίνεται τότε συμπλοκή, καὶ ὁ μὲν Τιμόθεος, πολλοὺς θανατώσας, συλλαμβάνεται ἐπὶ τέλους καὶ ἀπάγεται εἰς τὴν ναυαρχίδα, ἡ δὲ Βασιλάνθη εὐτυχῶς σώζεται ὑπὸ τοῦ Πολυβίου, ὅστις, ἀγνοῶν ποῦ εἶναι ὁ φίλος του, πυρπολεῖ τὴν πόλιν τῶν Πατρῶν, καὶ κατ' αὐτὴν τὴν ταραχὴν φονεύεται ὁ προδότης πατὴρ τῆς Βασιλάνθης Εὐδόκιος, συλλαμβάνεται ὁμοῦ καὶ ὁ Πολύβιος. Ἡ Βασιλάνθη, μαθούσα ἡμαντεύσασα τὴν σύλληψιν τοῦ Τιμοθέου, ἀπέρχεται πρὸς τὴν ναυαρχίδα ἐνοπλος αἰτοῦσα νὰ ἴδῃ αὐτόν· ἐπὶ τῷ αὐτῷ δὲ σκοπῷ προσέρχεται εἰς τὴν ναυαρχίδα καὶ ἡ Εὐθυμία, ἣν ὁμοῦς ὁ Ρεζερίος, (ὅστις, λαθὼν σχῆμα ἱερέως Ἑλλήνος, κατώρθωσε νὰ μάθῃ ἀπὸ τοῦ στόματος της ὅτι δὲν ἠγαπᾷτο, καὶ ὅτι αὕτη ἠγάπα ἐπίσης τὸν Τιμόθεον) φυλακίζει εἰς ἓν δωμάτιον, καὶ τότε συνεννοεῖται μετὰ τοῦ Ὁσμίων περὶ τοῦ θανάτου τῶν δύο αἰχμαλώτων, τοῦ Τιμοθέου καὶ τοῦ Πολυβίου. Ὅθεν ὁ Ὁσμίων συγχωρεῖ εἰς τὴν Βασιλάνθη νὰ ἴδῃ τὸν ἐραστὴν, καὶ προσφέρει μάλιστα αὐτῇ δέσμην Ἀγγλικῶν σιγάρων διὰ νὰ διασκεδάσῃ δῆθεν ὁ αἰχμαλώτος. Τὰ σιγάρα ἦσαν ἐντέχνως δηλητηριασμένα, καὶ ὁ Τιμόθεος μετὰ τινὰς ὥρας, ἀποῦ ἐπείσε τὴν Βασιλάνθη νὰ φύγῃ ἐκ τῆς ναυαρχίδος, ἀποθνήσκει. Συγχρόνως ἡ ῥαδιοῦργος Εὐθυμία αἰσθάνεται τύψεις συνειδότος καὶ παραφερομένη βλέπει τὰ αἱματόφυρτα φάσματα τῆς προδοτικῆς πατρίδος καὶ φιλίας, καὶ ζητεῖ νὰ φονευθῇ, ἀλλὰ σώζεται διὰ τοῦ Ρεζερίου. Κατόπιν ὁ μὲν Τιμόθεος κηδεύεται, ὁ δὲ Πολύβιος καταποντίζεται ὑπὸ τοῦ Ρεζερίου, διαδίδεται δ' ἐν τῇ πόλει

ὅτι ἀμφοτέρω ἐκ τῆς λύπης αὐτῶν ἀπεβίωσαν. Ἡ Βασιλάνθη ἔρχεται εἰς τὸν τάφον τοῦ ἐραστοῦ τῆς καὶ αὐτοχειρίζεται, ὁ δὲ Ὀσμίσων, μετανοήσας καὶ γρονθοκοπῶν τὴν κεφαλὴν, διότι ἀφῆκεν αὐτὴν ν' ἀπέλθῃ ἐκ τῆς ναυαρχίδος, φθάνει εἰς τὸν τάφον πρὶν αὐτὴ ἐκπνεῦσθαι, καὶ ἐκπνεύσας λυπεῖ αὐτὴν ἐτι λέγων, ὅτι θέλει καταστρέφει τὸ μοχθηρὸν τῆς γένος. Τί δ' ἀπέγεινεν ἡ Εὐθυμία, ἄδῃλον.

Τοιαύτη ἡ ὑπόθεσις τοῦ δράματος, μακροτάτη, ὥς βλέπετε, καὶ σφόδρα πολυποικίλος· ὥστε μετὰ δυσκολίας οὐ μικρᾶς ἠδυνήθημεν νὰ συνοψίσωμεν αὐτὴν καὶ ἀπομνημονεύσωμεν. Ὁ δραματουργὸς μας φαίνεται ὅτι, ἢ ἀγνοεῖ, ἢ ὅλως ἐλησμόνησε τὴν θεμελιώδη ταύτην περὶ τραγωδίας παραγγελίαν τοῦ πατρὸς τῆς ποιητικῆς τέχνης, τὴν λέγουσαν· «ἔτι δὲ ἐπεὶ τὸ καλόν, καὶ ζῶον καὶ ἅπαν πρᾶγμα, συνέστηκεν ἐκ τινῶν, οὐ μόνον ταῦτα τεταγμένα δεῖ εἶναι, ἀλλὰ καὶ μέγεθος ὑπάρχειν μὴ τὸ τυχόν. Τὸ γὰρ καλὸν ἐν μεγέθει καὶ τάξει ἐστί. Διὸ οὔτε πᾶμικρον ἂν τι γένοιτο καλὸν ζῶον· συγγεῖται γὰρ ἡ θεωρία ἐγγὺς τοῦ ἀναισθήτου χρόνου γιγνομένη· οὔτε παμμέγεθες· οὐ γὰρ ἅμα ἡ θεωρία γίγνεται, ἀλλ' οἴχεται τοῖς θεωροῦσι τὸ ἐν καὶ τὸ ὅλον ἐκ τῆς θεωρίας· οἶον, εἰ μυρίων σταδίων εἴη ζῶον. Ἰστέ δεῖ, καθάπερ ἐπὶ τῶν σωμάτων καὶ ἐπὶ τῶν ζώων εἶναι μὲν μέγεθος, τοῦτο δ' εὐσύνοπτον εἶναι· οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν μύθων, εἶναι μὲν μῆκος, τοῦτο δ' εὐμνημόνευτον εἶναι.» Δὲν εἶναι δὲ μόνον μακρόταται καὶ εἰς ὑπερβολὴν συγκεχυμένα αἱ περιπέτειαι, ἀλλ' ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καὶ ψυχραὶ καὶ ἀπίθανοι· ὅπερ το-
τούτῳ μᾶλλον λυπηρὸν, ὅσῳ ἡ στιχοιργία εἶναι ἀσυγκρίτῳ λόγῳ καλῆτέρα τῆς τῶν δύο ἄλλων δραμάτων, ἢ γλώσσα καθαρωτέρα, καὶ αἱ εἰκόνες ἐνίοτε χαρίεσαι. Δὲν λέγομεν ὅτι καθ' ὅλα ταῦτα δὲν ὑπάρχουσι πολλὰ τὰ ἐλαττώματα· οἶον,

«Τὸ ἄχ μου δὲν σὲ καίει;

λέγει ἐν τῇ δευτέρᾳ σκηνῇ τῆς πρώτης πράξεως ὁ Εὐδόκιος πρὸς τὴν θυγατέρα τοῦ Βασιλάνθου· καὶ ἐν τῇ αὐτῇ σκηνῇ ἡ Βασιλάνθη βεβαιοῖ ὅτι ὑπάρχει τις,

«Ὅστις ποθεῖ νὰ πνίξῃ εἰς ἐγκλημάτων πῖθον
Τὴν τάλαινάν· Ἑλλάδα.

Ἐνίοτε ἀπαντᾶται τὸ ῥῆμα σκούζει καὶ τὰ τοιαῦτα. Ἀλλ' ἰδοὺ καὶ περικοπή τις, ἣν εὐχαρίστως δυνάμεθα νὰ ἀναγνώσωμεν. Ἡ Τριανταφυλλιῶ, ἡ γραῖα τῆς Βασιλάνθης τροφός, ἐν σκηνῇ τρίτῃ τῆς ἐκτῆς πράξεως ἀνακράζει θρηνοῦσα·

Εἰς τὰς τεθλωμένας τῶν παταγῶν πλημμύρας
Αἶναι· συνεπῆραν τὰ κάλλη, καὶ τὰ ῥόδα
Τοῦ δυστυχοῦ μου γένους· δὲν ἤτον νὰ συμπίσω,
Κορμὸς σισαθρομένος τῆς παλαιᾶς ἑλπίδος! . . .
Εἶδον τὰ ὄμματα μου νὰ πίσωσιν ἐμπρὸς μου
Διὰ πυρὸς καὶ ξίφους αἰσχυρῶν δορυκνητῶρων
Κυπαρίσσοι ὁραῖαι, γιγαντιαῖα δένδρα,
Πλάταναι χορηγοῦντες τὴν σκιοφόρον δρόσον
Εἰς τοὺς ἀποσταμένους πάσχοντας διαβάται.
«Δὲν ἦτο νὰ συμπίσω κ' ἐγὼ μαζὶ μ' ἐκείνους,
Νυμφῶν, κορῶν καὶ τέκνων, ὁραίων καὶ ἀνδρείων,

Συζύγου κ' ἀδελφοῦ μου τὸν θάνατον πρὶν ἰδῶ;
Καὶ τέλος τὴν φρικώδη ἐρήμωσιν τοῦ οἴκου,
«Ἐνθα συνεσχετίσθην μετὰ τῆς εὐτυχίας; . . .

Νὰ μὴ γινῶται ὅστις ἡμέρας δουλωμένος
Νὰ διακίση μέλαι! . . .

ὑπάρχουσι καὶ ἕτεραί τινες τοιαῦται περικοπαί· ἀλλὰ, κατὰ δυστυχίαν, σπάνια εἶναι τὰ τοιαῦτα χρυσοῦ ψήγματα.

Ἡ συλλογὴ λυρικῶν ποιήσεων ἢ ἐπιγεγραμμένη Στάχυς, εἶναι προδήλως προϊόν νεανικῆς καρδίας, φαντασίας, γλώσσης καὶ ἀπειρίας. Πολλὰ εἶναι βεβαίως τῶν ποιήσεων τούτων τὰ ἀμαρτήματα, τὰ τε γλωσσικὰ καὶ τὰ ἄλλα. Ἐν τῷ ποιηματίῳ τὸ «ὦ-δεῖον ἀνασκαφέν», ὁ ποιητὴς ὑποτίθῃσι τὸν Σωκράτην παρευρεθέντα εἰς τὴν παράστασιν τῶν Νεφελῶν ἐπὶ τοῦ θεάτρου τοῦ Ἡρώδου· ἐν τῇ πρώτῃ στροφῇ τοῦ ποιηματίου ὁ Περιγητής, οὗτος λέγεται ἀφῆσας τὴν πατρίαν, ἢ δὲ μὴ ὑπάρχουσα αὕτη λέξις ἐτέθη ἐνταῦθα ἀπλῶς ἵνα ὁμοιοκαταληκτῇ πρὸς τὴν τυραννίαν. Ὀλόκληρον δὲ τὸ ποιηματίον τοῦτο περιέχει ὕβρεις δεινοτάτας κατὰ Ῥωσσίας καὶ Κζάρων, κατὰ Γαλλίας, κατὰ Ἀγγλίας, κατὰ Αὐστρίας, κατὰ τοῦ Κλήρου τῆς Ῥώμης, κατὰ τῆς Νεαπόλεως, καὶ κατὰ τίνος ὀχι; ἔτι δὲ ἐκφέρει καὶ δοξασίας τινὰς ἀπαισίας καὶ ὅλως ἀνατρεπτικὰς πάσης κοινωνικῆς τάξεως, ὅπερ ἀείποτε ἄτοπον, ἰδίως ἀνοίκειον εἶναι εἰς νέον, καὶ μάλιστα Ἕλληνα νέον, ὅστις καὶ νὰ γινώσκῃ πρέπει καὶ νὰ μὴ λησμονῇ ποτὲ τὸ τί ὀφείλει ἡ πατρίς αὐτοῦ πρὸς τὰς δυνάμεις ἐκεῖνας τὰς εὐεργετίδας. Καθῆκον δὲ ἡμῶν ἀπαραίτητον ἐνομίσαμεν νὰ ἐπιτιμήσωμεν τὴν ἀτοπίαν ταύτην, διότι καὶ ὁ ποιητὴς τοῦ δράματος «Ραδιοιργίας» θέματα πνέει μῖσος ἀπρεπέστατον κατὰ τῶν Ἀγγλῶν, καὶ τοσοῦτῳ μᾶλλον ἀπρεπές, ὅσῳ αἱ τοιαῦται περὶ τῆς πολιτικῆς τῶν μεγάλων ἐθνῶν κρίσεις τῶν ποιητῶν μας, εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐσφαλμένα. Ἐν γένει δὲ παρατηροῦμεν τοῖς νέοις ἡμῶν Φοιβολήπτοις ὅτι ἀλλοτριωτῆ τῆς ποιήσεως εἶναι ἡ πολιτικὴ, ἥς τὰ θετικὰ ζητήματα, ἵνα διεξαχθῶσι προσηκόντως, δεόνται ἐδάφους στερεοῦ, ὅλως δὲ παραμορφοῦνται μετεωριζόμενα εἰς τὰ αἰθέρια τῆς φαντασίας ὕψη. Ἀπόδειξις τῆς ἀληθείας ταύτης ἐστω ὁ Βεράνγκερ. Ἐὰν ὑπῆρξέ ποτε πολιτικὸς ποιητὴς, μέγα καὶ μέχρι τινὸς δίκαιον κτησάμενος κλέος, εἶναι ἀναμφιβόλως ὁ θυμμάσιος ἐκεῖνος ἀσματουργός· ἀλλὰ ὑπῆρξεν ἄρα γε καὶ ἀγαθοῦ τινος εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ πρόξενος; Τί ἐζήτησε κυρίως ὁ Βεράνγκερ, εἶναι ἄδῃλον· διήγαγε τὸν βίον καταπολεμῶν τὴν συνταγματικὴν βασιλείαν καὶ πρὸς τὸ δημοκρατικὸν ἀποκλίνων πολίτευμα. Ὅτε δὲ ἐν ἔτει 1848 ἐξεπληρώθησαν αἱ εὐχαὶ αὐτοῦ, ἐκλεχθεὶς μὲν ἀντιπρόσωπος εἰς τὴν ἐθνικὴν συνέλευσιν παρητήθη ἀμέσως, ἀποτροπιαζόμενος τὸ πολίτευμα, ὅπερ ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον ἐπόθησεν· ἐρωτώμενος δὲ ὑπὸ τῶν φίλων, διατί δὲν χαίρει βλέπων τελευταῖον ἐκπληρωθὲν τὸ ὄνειρον αὐτοῦ, ἀπεκρίνετο, εἴθε ἦτον εἰσέτι ὄνειρον!

Ἀλλ' ἐπανερχόμενοι εἰς τὰς ἀνά χεῖρας λυρικός ποιήσεις, ὁμολογοῦμεν, ὅτι, καίτοι ἔχουσι πολλά τὰ ἐλαττώματα, ἐπανθοῦσιν ἐπ' αὐταῖς αἰσθημά τι καὶ χάρις, μαρτυροῦντα ψυχὴν ζῶσαν καὶ πάλλουσιν. Ἰδοὺ λ. χ. ἐν τῶν ποιημάτων τούτων ἀπόσπασμα·

Εἰς ὕμνος πρὸς τὸν Ὑψίστον ἡ φύσις ὤλη εἶναι,
Καὶ στέλλουσι πρὸς τὸν θεὸν τὴν ὄρεσιν τῶν αἰ κρήναι,
Τὸ ἄσμα τῆς ἡ ἀπλῶν, τὸ μῦθον τοῦ τὸ ῥόδου,
Τὸν ἦχόν τοῦ τὸν πᾶνθιμον ὁ τοῦ χωρίου κώδιον.
Μόνος ἐγὼ μ' ἀπάθειαν παρατηρῶ τὴν φύσιν·
Οὐδὲ μ' ἀρέσκει ἡ αὐγὴ, οὐδ' ἀγκυλὴ τὴν δύσιν,
Καὶ εἰς τὴν ἀπειρον αὐτὴν τῶν ὄντων ἁρμονίαν
Οὐδὲν προσθέτω θίλγιστον καὶ χάριν οὐδεμίαν.
Ἐν τούτοις ἄλλοτε κ' ἐγὼ τῆς φύσεως τὰ κάλλη
Ἠγάπων, κ' ἔδωκα φαιδρῶς τὸ ἔαρ νὰ προβάλλῃ
Καὶ ὁ ἀέθρος ἔρωσ μου νὰ θάλλῃ μὲ τὰ ἄνθη.
Ἀλλὰ ταχέως καὶ αὐτὰ κ' ἐκείνος ἐμπαρήθη
Ὡ! ἐνθυμοῦμαι, δεκαεὶ ἀνοίξεις εἶχον ἤδη,
Ὅτε ἐκείνη, ἔτυχεν ἐμπρὸς τῆς νᾶ μὲ ἰδῇ.
Ἦτο πρῶτα ἡρεμῶς, ἑαρινὴ πρῶτα,
Ἦ φύσις ἐναδύετο τὰ ῥόδα καὶ τὰ ἔα

Κοινοὶ τόποι, θέλουσιν ἴσως εἰπεῖ τινες· ἀλλὰ τὰ ἀληθέστερα τῶν αἰσθημάτων μετὰ τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ συνεγεννήθησαν· καὶ ἐπειδὴ εἶναι ἀναπόσπαστα ἀπὸ τῆς φύσεως αὐτοῦ, διὰ τοῦτο, μετὰ τινος χάριτος ἀδόμενα, δὲν θέλουσι παύσαι ποτὲ αὐτὸν εὐφραίνοντα.

Ἰπολείπεται νὰ ἐξετάσωμεν ἔτι δύο ἔργα, τὰς πολιτικὰς καὶ πατριωτικὰς Μελέτας, καὶ τὸ δράμα οἱ *Κυνέλιδοι*.

Αἱ Μελέται εἶναι προῖον ἀνδρὸς ὠρίμου, ἔχοντος γλῶσσαν καθαρὰν καὶ κυριολεκτοῦσαν, στιχουργίαν ἁρμονικὴν καὶ ἀκριβῆ, εἰκόνας νέας καὶ εὐγενεῖς, ὕφος ὑψηλὸν καὶ γενναῖον. Τὰ προτερήματα ὅμως ταῦτα δὲν ἀναφαίνονται ἐξ ἴσου εἰς ὅλα τὰ προκείμενα λυρικά ποιήματα· εἰς τὰ πλεῖστα ἐξ αὐτῶν τὸ ὕφος καὶ τὸ μέτρον ἀποβαίνουν χαῦνα καὶ ἐκλελυμένα, αἱ δὲ ιδέαι, αἵτινες, ἂν καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἄριστα ἐκπεφρασμέναι, σπανίως εἶναι πρωτότυποι, καταντῶσι πολλάκις ὅλως τετριμμένοι καὶ κοιναί. Ἀξιοσημειῶται κυρίως εἶναι αἱ τέσσαρες πρῶται μελέται· ἡ *Παρτεγνία τοῦ ἀνθρώπου*· *Χριστιανισμὸς καὶ Πολυθεῖα*· ἡ *παρὰ τὸ μνημεῖον τοῦ Αυσικράτου Μονῆ κῶν Καπουκίνων* ἡ *Στροφὰ εἰς Βύρωνα*· ὁ θάνατος τοῦ *Ἰβραῖμη*.

Ἐκ τῶν δύο τελευταίων τὸ ἀκρατήριον εὐχαρίστως, ἐλπίζομεν, θέλει ἀκούσει περικοπὰς τινος.

Ἐκ τῶν Στροφῶν εἰς Βύρωνα.

Ἡρώων πόλις Μισολόγγι,
Εἰς σὲ οἱ ἔσχατοὶ τοῦ φθόγγου
Ἐξέπνευσαν οἱ τεθλιμμένοι·
Τὸ σῶμα ἔχει ἡ Ἀγγλία·
Ἀλλ' ἡ μεγάθυμος καρδία
Εἰς σὲ καὶ τὴν Ἑλλάδα μένει.

Παρὰ τὸ φῶς τοῦ στοιχείου
Εὐδαι τῆς λύρας ὁ Ἀμφίων,
Ὅ μέγας τῶν παθῶν ζωγράφος·

Καὶ ὅτε νῶτος λιγὺς πνέη,
Πλησίον μελωδεῖ καὶ κλαίει
Τὸ κύμα, τῆς Σαπρούς ὁ τάφος·

Ἀπὸ τὸν βράχον τῆς Αἰουκάδος,
Ἀπὸ τὰ ὄρη τῆς Ἑλλάδος,
Δύο σκαλὶ ἔρμουν, ζητοῦνται·
Ὡς ἀλκυὼν μὲ ἀλκυὼνα
Εἰς τὴν βοῶσαν κίονα
Θρηνοῦν καὶ ἀνεμοφοροῦνται!

Ἵμνους, λατρεῖαν τῶν αἰώνων,
Μόνον σ' αὐτοῦς ἡ λύρα μόνον
Δὲν ἔδωκε τὴν εὐτυχίαν·
Μήτωρες τέχνης ἀθανάτου
Εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ θανάτου
Ἐξέτησαν τὴν ψυχίαν.

Ἦ φήμη τῶνομά των στέλλει
Καὶ ὅπου πρῶτον ἀνατέλλει,
Καὶ ὅπου δόει ἡ ἡμέρα·
Ἀλλ' ἴσως τόσον τὸ γλυκύ των
Ἄσμα δὲν ἔθελγεν, ἂν ἔτον
Ἦ λύπη των ὀλιγωτέρα.

Τῆς τυφλωθείσης κηδόνας
Ῥεῖ γλυκύτερος ὁ στόνος
Εὐστραφετέρα ἡ φωνὴ τῆς
Ἀπὸ δεινὸν δ' ἰσχυροῦ πάθος
Εἰς τοῦ ὀκεανοῦ τὸ βάθος
Ἐκφύεται ὁ μαργαρίτης!

Ἐκ τῆς μελέτης ὁ θάνατος τοῦ *Ἰβραῖμη*.

Ὅταν οἱ ἥρωες τοῦ ἀγῶνος
Τὴν τελευταίαν πνέουν ἀπόνως
Πνοὴν τοῦ βίου, πᾶς τις, ὡς ἔχει,
Ἑλλην ἐκλείπων τὰ ἔργα, τρέχει,
Τὸν χρηστὸν ἄνδρα ἔσχατον ἦδη
Ποθῶν νὰ ἰδῇ.

Δόξης μεδίαμα βασιλεύει
Περὶ τὰ χεῖλ' ἡ ψυχὴ δ' ἀπίσθη
Πέραν εἰς νήσους τῆς ἀτλαντίδας
Μακάραν, ὅπου ὁ Αἰωνίδας,
Ὅπου ὁ Βότσαρις, Κυριακούλης
Ζῇ καὶ Μισαρούλης

Οὕτως ἐθάνατε σαις μεγάλοι,
Κολοκοτρώνη, Μαυρομιχάλη.
Ἦ Ἑλλάς· θρήνον μητρὸς θρηνοῦσα
Σὰς ἡκολούθει νεκροπομποῦσα.
Καὶ μὲν ἡ μνήμη σας ὕμνουμένη,
Εὐλογουμένη.

Κ' εἰς τὸν νεκρὸν σου, ὦ Ἰβραῖμη,
Πολλοὶ ἐφώνησαν, οἶμοι! οἶμοι!
Ἄλλ' ἦτο μόνον θρήνος χειλῶν·
Πολλῶν τὸ ὄμμα ἐπρίσθη κλαίον·
Ἄλλ' ἦσαν μόνον κλαυθμὸς ὀμμάτων
Τὰ δάκρυά των

Εἰς μόνος ἦθελεν, εἰς σὲ κλαύσει,
Ἄν δὲν ἀπέθνησκε προτοῦ πᾶσι
Νὰ ζῇ· εἰς μόνος, ὁ γηραιός σου
Πατήρ· πλὴν τώρα ὁ θάνατός σου
Ὡς τῶν πολλῶν τι ὄναρ ἀγρίας
Ἦλθε μανίας (α).

(α) Ὁ Μεχμέτ Ἀλῆς ἦτο κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον παράφρων.

Ἡ ματαιότης τῶν ἐπιγίων

Ἡ πομπὴ αὐτῆ τῶν μεγαλείων

Ὡς μία Νεῖλου πλημμύρα πᾶσα

Ἡ ἀναδῶσα καὶ καταδῶσα,

Ὡς μία Νεῖλου πλημμύρα ἦτον

Ὅλ' ἡ πομπὴ τῶν.

Τὸ κακὸν μέγας, τὸ καλὸν στεῖρος,

Δαίμων δὲν ἦσαν, δὲν ἦσαν ἦρωες

Ἐντὸς τοῦ ἀτήτους σου τοῦ βαρβάρου

Μακρὸν ἔκαστε πῦρ Ταρτάρου

Ναί! ὡς ἐκεῖνο τὸ τῆς γέννησιν

Ὅπου θὰ μείνης!

Ἐκεί τὸ μαῦρον σκότος, τὰς γλώσσας

Τοῦ πυρὸς ὅταν ἰδῇς, τὰς τόσας

Ὅταν ἀκούῃς βοᾶς τοῦ θρήνου,

Νὰ μὴ θυμώσῃς! τοῦ Νηοαρίνου

Δὲν εἶν' αἱ φλόγες οὐδὲ ὁ θρήνος,

Τοῦρκα, ἐκεῖνος.

Στρατοὶ Ἀσίας οἱ λευγαλεῖοι

Φθάνουν, δὲν στρέφουν ὀπίσσω νέοι

Τοὺς διαδέχονται — καὶ ἐκεῖνοι.

Τότ' ἡ Αἰδούη ὡς νύμφη χύνει

Τὰ μαῦρα τέκνα τῆς· κ' ἡ ἀνδρεία

Ἑλλάς, ὁμοῖα

Μὲ ναῦν παλαίει, καθ' ἧς ματαία

Ἡ λύσσα ἐκνεύει τοῦ βορέα·

Ἢλτα ὁ νότος ἐπιστρατεύει,

Νωπὸς, ἀκμαῖος κ' ἐπισωρεύει

Ἀστράπας, κύματα καὶ θυέλλας,

Καὶ εἶναι μέλας

Πόντος ὁμοῦ κ' οὐρανός· καὶ σκότους

Ἠλὴν ἀνὰ μέσον τριπλοῦ, κ' εἰς κρότους

Κεραυνῶν, ὁρῶμεν ἡ ναῦς ἀνοίγει

Κινδύνου· ὅλοι εἶπαν, ἐπνίγη!

Λύτῃ δ' ἐν ὄρμῃ καὶ γῆς ἀγκάλῃ

Ἀγκυραν βάλλει.

Τοιαῦται αἱ Μελέται. Οἱ δὲ Κυψελίδαι εἶναι τραγωδία εἰς πράξεις πέντε, ἐξ ὧν ὅμως δὲν ὑπεβλήθησαν εἰς ἡμᾶς εἰμὴ αἱ τρεῖς πρῶται πράξεις· καὶ ὑπόθεσιν ἔχει τὰ κατὰ τὸν διαβόητον τῆς Κορίνθου τύραννον Περιάνδρον, ὅστις δελεασθεὶς ὑπὸ τῶν θελγήτρων Κρήσσης αἰχμαλώτου, ἐφόνευσεν μὲν πάλαι ποτὲ τὴν σύζυγαν αὐτοῦ Μελίσσαν, τὴν θυγατέρα Προκλέους, τοῦ τυράννου τῆς Επίδαυρου, ἐπεβουλεύθη δ' ἐκποτε καὶ τὰ δύο ἀπὸ αὐτῆς τέκνα αὐτοῦ, τὸν Κύψελον καὶ τὸν Λυκόφρωνα, νήπια ἔτι ὄντα. Ἀλλὰ ταῦτα εἶχον διασωθῇ παρὰ τῷ πάππῳ, παρ' ᾧ ἀνετράφησαν καὶ ἐξεπαιδεύθησαν μέχρι τῆς ἡλικίας τῶν εἰκοσι περίπου ἐνιαυτῶν. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ὁ Περιάνδρος, μὴ ἔχων παῖδας ἄλλους καὶ λαδὼν χρεῖαν ἐκείνων ἵνα παραδώσῃ μετὰ θάνατον τὴν ἀρχὴν, μετεκάλεσεν αὐτοὺς εἰς Κόρινθον κρυφίως, σπεύσαντας νὰ ὑπακούσωσιν εἰς τὴν πατρικὴν ρωνήν, διότι δὲν ἐγνώριζον τὸ πάθος τῆς μητρὸς καὶ τοὺς ἰδίους αὐτῶν ἀρχαίους κινδύνους. Ἀπὸ τῆς ἐπανόδου τῶν εἰς Κόρινθον ἀρχεται ἡ πρώτη πράξις· προσέρχεται δὲ εἰς τὴν πόλιν ταύτην κατόπιν αὐτῶν, μετὰ τῆς τροφῆς Ἀρσινόης, Εὐάδνης,

ἡ ἀνεψία τοῦ Προκλέους, ἥτις, ἀγαπήσασα διατρέβοντα εἰς Επίδαυρον τὸν Λυκόφρωνα, δὲν ἠδυνήθη νὰ ὑπομείνῃ τὴν στέρησιν αὐτοῦ. Τότε ὅμως φθάνει ἀμέσως εἰς Κόρινθον καὶ ὁ Προκλῆς ἀπαιτῶν τὴν παράδοσιν τῆς τε Εὐάδνης καὶ τῆς Ἀρσινόης καί, ἀποποιθέντος τοῦτο τοῦ Περιάνδρου, στηλιτεύει αὐτὸν διὰ τὴν μισοφονίαν του καὶ φοβερὰς ἐκφέρει ἀράς κατὰ τε τοῦτου καὶ καθ' ὅλης αὐτοῦ τῆς οἰκίας. Ἡ θεία δίκη, ἥτις πρὸ καιροῦ καιρίως εἶχε πλήξῃ τὸν Περιάνδρον ἀναδείξασα βλάκα τὸν πρεσβύτερον τῶν παίδων αὐτοῦ Κύψελον, εἰς νέας ἤδη ἐκτίθησιν αὐτὸν συμφορὰς· διότι ἡ Εὐάδνης, ἣν ἦτοιμάζετο νὰ συζεύξῃ μετὰ τοῦ Λυκόφρονος, καταπτοῦνθεῖσα ὑπὸ τῶν ἀρῶν τοῦ θεῖου της καὶ νομίζουσα ὅτι διὰ τῆς ἰδίας ἑαυτῆς θυσίας θέλει προλάβῃ τὴν ὀργὴν τῶν θεῶν, γίνεται αἰφνης ἱεροδούλος τῆς Ἀφροδίτης, μὴ εἰδυῖα οὐδ' αὐτὴ εἰς τίνα βίον καθωσιούτο. Τότε ἀποτροπιάζεται τὸν πατέρα καὶ ὁ Λυκόφρων· καὶ ὁ μὲν Περιάνδρος ἀναγκάζεται ν' ἀποκηρύξῃ καὶ αὐτὸν τὸν τελευταῖον βλαστὸν τῶν ἐλπίδων του· ὁ δὲ Λυκόφρων, καταφυγὼν, ὡς εἰς ἄσυλον, παρὰ ταῖς ἱεροδούλοις, ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἀφροδίτης, κατακλίνεται αὐτόθι ἵνα ἀποκοιμηθῇ, καὶ κατ' ὄναρ βλέπει τὸ παρὰ τὴν Ἀχαρουσίαν λίμνην Ψυχοπομπεῖον, προκαλεῖ τὴν ἐμφάνισιν τῆς σκιάς τῆς μητρὸς αὐτοῦ Μελίσσης, ἀκούει παρ' αὐτῆς τὴν ἐπιβεβαίωσιν τῆς τοῦ πατρὸς μισοφονίας καὶ ὑπόσχεται, τὸν μέγαν ὁμόσας ὅρκον, ὑπόσχεσθαι ἐκδίκεσιν Μέχρι τούτου φθάνουσιν αἱ καθυποβλήθεισαι εἰς ἡμᾶς τρεῖς πρῶται πράξεις.

Ἡ τραγωδία αὕτη εἶναι ἔργον ἀνθρώπου κατέχοντος τὴν γλῶσσαν, τὴν ἱστορίαν, τὴν στιχοποιγίαν. Καὶ τῆς δραματικῆς τέχνης, τοῦ δυσκολωτέρου βεβαίως τῆς ποιήσεως εἶδους, δὲν φαίνεται ἄμοιρος· διότι καὶ ἡ ἀστοργος τοῦ Περιάνδρου ἰδιοτέλεια, καὶ ἡ οἰκτρά τοῦ Κυψέλου βλακεία, καὶ τῆς Εὐάδνης ἡ χαριστάτη ἀφέλεια καὶ ἀθωότης, καὶ αἱ ποικίλαι τῶν χαρακτήρων τούτων περιπέτειαι, ἐντέχνως εἰσὶ διαγεγραμμέναι καὶ ἐπεξεργασμέναι. Δὲν θέλομεν παραθέσει ἐνταῦθα πολλὰς τῆς τραγωδίας ταύτης περικοπὰς. Τὰ τῶν δραμάτων ἀποσπάσματα δυσκόλως δύνανται νὰ δώσωσιν ἀληθῆ τὴν ἐννοίαν τῆς ἀξίας αὐτῶν· διότι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἵνα ἐκτιμήσῃ ὁ ἀναγνώστης τὰς καλλιτέρας τῶν σκηνῶν, δεόν νὰ ὑπάρχῃ ὑπὸ τῶν προηγουμένων παρσκευασμένος. Τούτου ἕνεκα περιορίζομεθα νὰ ἀναγνώσωμεν ἀπόσπασμά τι τῆς τοῦ Περιάνδρου μονωδίας, ἐλκεῖνο λογοῦντος τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Κυψέλου τὴν βλακείαν· καὶ τοῦτο μόνον ἵνα μὴ μείνῃ τὸ ἀκροατήριον ὅλως ἀγευστον τοῦ τρόπου καὶ τοῦ μέτρου τοῦ δραματουργοῦ μας.

Τὸν φίλον μου πρότερον Ὁρακλῆδον,
Τύραννον τῆς Μιλήτου, δι' ἐπιστολῆς
Πρὸ χρόνων, τί αὐτὸς νομίζει μάλιστα
Συμφορὸν εἰς τοῦ θρόνου μου τὴν στήριξιν.
Αἰδῶν ἐκεῖνος τὸν ἀπεσταλμένον μου
Εἰς σιτοφόρον ἡγάγεν ἄγρην, κ' ἐκεῖ
Τῶν ἐπεχόντων ἀσταχύων ἔκοπτε

Τὰς κεφαλὰς καὶ ἐρρίπτεν. Ὁ ἔξωπνος
Κορίνθιος μου χάσκων μοὶ ἀνέφερε
Τοῦ φίλου μου τὴν πράξιν ὡς παράδοξον.
Τὴν συμβουλὴν τοῦ ἠκολούθησα πιστῶς,
Καὶ ἐγυμνάσθην κάλλιστ' ἀπὸ τοῦ κορμοῦ
Τὰς κεφαλὰς νὰ ἀποκόπτω τὰς καλὰς.
Ἀλλ' ἡλιθίου ἀχυρίνην κεφαλὴν
Νὰ κόπτω καὶ νὰ θέτω ἄλλην ἐπ' αὐτῆς
Μὴ μυελὸν καὶ φρένας, οὔτε τύραννος,
Οὔτε θεὸς ἢ θεῖμων μὲ ἐδίδαξεν.
Ἰδοὺ λοιπὸν εἰς ποῖον τὰς ἐλπίδας μου
Ἀνέθετον ἰδοὺ ὁ μέλλων νὰ διαδεχθῇ
Τὴν τυραννίαν τῆς Κορίνθου τὴν λαμπράν!
Περίανδρέ μου, χαῖρε· χαῖρε, Κορίνθε!

Οὐκ ὀλίγα ὅμως εἶναι καὶ τὰ ἀμαρτήματα τοῦ δράματος τούτου, ὧν τὸ κυριώτερον βεβαίως ἡ ἀπαισία ἅμα καὶ παράκαιρος καταστροφή τῆς Εὐάδνης. Ἡ εἰς ἱεροδούλον τὴν Ἀφροδίτης ἀφιέρωσις τῆς νέας ταύτης καὶ ἀθώας κόρης εἶναι ἀπρεπεστάτη, ἅμα ἀναλογισθώμεν τὸν βίον ὃν διήγον αἱ γυναῖκες ἐκεῖναι ἐν Κορίνθῳ· ἰδίως δὲ ἄτοπος εἶναι ἡ καταστροφή, ἐπερχομένη ἀπὸ αὐτῆς τῆς δευτέρας τῆς τραγωδίας πράξεως. Ἡ Εὐάδνη εἶναι ἐν τῶν κυριωτάτων τοῦ δράματος προσώπων, καὶ ὅμως ἡ τύχη αὐτῆς κρίνεται ἐξ αὐτῆς τῆς ἀρχῆς σχεδὸν τοῦ δράματος· ἡ λύσις γίνεται πρὶν ἢ φθάσῃ τις νὰ ἐννοήσῃ τὴν θέσιν, καὶ ἐνῶ τρεῖς ἔτι ὑπολείπονται πράξεις. Πρὸς τούτοις ἡ ἐπίνοια τοῦ νὰ παρασταθῇ ὁ Λυκόφρων ὄνειρευόμενος τὴν εἰς τὸ Ψυχοπομπεῖον μετάβασιν καὶ δρῶν ἐπὶ τῆς σκηνῆς, ἐν τῷ ὀνείρῳ τε καὶ ἐγρηγορώς, ἀμέσως πρὸ αὐτοῦ καὶ μετ' αὐτό, ὃ ἐστὶν ἀνευ διακοπῆς τινος, ἐπιτηδεύας τοῦλάχιστον νὰ ὑποδοθῇ τὴν ἀπάτην τοῦ θεατοῦ, ἡ ἰδιότροπος αὕτη ἐπίνοια φαίνεται ἀπίθανος. Ἐπειτα οἱ χοροὶ τῶν ἱεροδούλων εἶναι ἄσεμνοι, φυσικῶς τῷ λόγῳ, καὶ ἀνευ πολλῆς χάριτος· αἱ δὲ τοῦ διθυραμβοποιοῦ Ἀρίωνος ᾠδαί, ἐκτὸς ὀλιγίστων ἐξαιρέσεων, οὐχὶ ἀξίαι τῆς φήμης του. Πολλὴ βεβαίως εἶναι ἡ εὐφυΐα τοῦ ποιητοῦ μας, ἀλλ' ἐνίοτε ἡ εὐτραπελία αὐτοῦ ἀποβαίνει ψυχρά, ἡ δὲ πολυλογία πολλάκις ἀφόρητος. Οἱ τρίμετροι αὐτοῦ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μὲν εἰσὶν ἀριστα διασκευασμένοι, ὑπάρχουσιν ὅμως καὶ τινες στίχοι ἐσφαλμένοι, ἔχοντες δηλαδὴ συλλαβὰς ὀλιγωτέρας ἢ περισσοτέρας, καὶ τινες ἄλλοι λήγοντες εἰς λέξεις καὶ διὰ, καὶ, τὰ τοιαῦτα.

Ἀλλὰ, καὶ τοι τοσαῦτα ἔχον ἀμαρτήματα, πρὸς δὲ τούτοις μὴ ὃν πλήρες, τὸ ἔργον τοῦτο εἶναι τὸ μόνον τὸ δυνάμενον νὰ συγκριθῇ πρὸς τὰς πρὸ αὐτοῦ ἐξετασθείσας Μελέτας. Ἡ δὲ σύγκρισις εἶναι μὲν δυσχερής, διότι πρόκειται περὶ δύο ὅλως ἀλλοτρίων πρὸς ἀλληλα εἰδῶν τῆς ποιητικῆς τέχνης, τοῦ δραματικοῦ καὶ τοῦ λυρικοῦ, θέλομεν ὅμως ἐξ ἀνάγκης ἐπιζητήσῃ μέτρον τι ἀμοιβαίας παραβολῆς, ἵνα φθάσωμεν εἰς δίκαιόν τι συμπέρασμα. Τρία τινὰ εἶναι τὰ κύρια τῆς λυρικῆς ποιήσεως συστατικά· αἰσθημα, φαντασία, γλῶσσα. Τούτων ἀπάντων δεῖται καὶ ὁ δραματουργός, ἔχων ὅμως πρὸς τούτοις χρεῖαν καὶ ἐτέρας τέχνης, τέχνης δυσχερεστάτης, δι' ἧς διαγράφονται μὲν οἱ ποικίλοι χαρακτήρες, ἐπινοοῦν-

ται δὲ αἱ ἐπιτηδεῖαι περιπέτειαι, διασκευάζεται δὲ ἡ λεγομένη τῶν πραγμάτων σύστασις. Ἐκ τούτου ὁ δὴλον ὅτι τὸ δραματικὸν ποίημα δύναται μὲν νὰ ἔχῃ ἐλαττώματα οὐκ ὀλίγα, καὶ ὅμως νὰ ᾔηται ἀνώτερον τοῦ λυρικοῦ, ὅπερ δὲν ἔχει, διότι δὲν δύναται νὰ ἔχῃ, τοιαῦτα ἢ ἀνάλογα ἐλαττώματα. Ὑποθέσατε τῶν δὴ δράμα μὴ χωλαίνον· εἰμὴ περὶ τὴν διασκευὴν τινων χαρακτήρων καὶ περιπετειῶν· τὸ δράμα τοῦτο θέλει ἐμφαίνειν οὐδὲν ἥττον ἐπιτηδεῖαν χρῆσιν ἀπάντων τῶν στοιχείων τῆς λυρικῆς ποιήσεως καὶ θέλει, παρεκτὸς τούτου, ἔχει τὸ προτέρημα ὅτι ὑπερνήκησε δυσκολίας τινὰς πρὸς ἃς ὁ λυρικός ποιητὴς δὲν εἶχε νὰ παλαίσῃ. Ἰνα κατανοήσωμεν τοῦτο κάλλιον, φαντασθώμεν δύο γλυπτικῆς ἔργα ὑποβληθέντα εἰς τεχνικὸν διαγωνισμόν· τὸ μὲν, στήλην ἀπλὴν, τὸ δὲ, ἀνδριάντα. Ἡ στήλη εἶναι ἐντελέστατα ἐξεργασμένη, ἀνευ ἐλαττώματός τινος· ὁ δ' ἀνδριάνς ἐμφαίνει ἐργασίαν ἐπίσης τεχνικὴν, συμμετρίαν ἐπίσης ἀνάλογον, πρὸς δὲ τούτοις καὶ πολλοὺς τῶν χαρακτήρων τοῦ προσώπου καλῶς ἐκπεφρασμένους, καὶ στάσιν ἐπιτηδεῖαν, χωλαίνει ὅμως περὶ τὴν δῆλωσιν ἐτέρων τινῶν χαρακτήρων. Ὁ θεὸς ἀρὰ γε ποτὲ εἶπει τις ὅτι ἡ ἀναμάρτητος ἐκεῖνη στήλη εἶναι ἔργον τέχνης ἀνώτερον τοῦ ἐν μέρει πλημμελοῦς ἐκείνου ἀνδριάντος·

Τὰς ἀρχὰς ταύτας καὶ τὰς ἐννοίας ἐφαρμόζοντες εἰς τὰ ἀνὰ χεῖρας δύο ποιητικὰ ἔργα, εὐρίσκωμεν ὅτι ἀμφοτέρων οἱ ποιηταὶ ἔχουσι καὶ γλώσσης ἐπιστήμην καὶ δεξιότητα, καὶ φαντασίας καὶ καρδίας περιουσίαν. Ἀλλ' ὁ τοὺς *Κυψελίδας* δραματούργιστος, καθὼς πολὺ δυσχερέστερον ἐπιχειρήσας νὰ ποιῇ ἔργον καὶ μέχρι τινὸς τοῦλάχιστον περὶ τοῦτο εὐδοκίμησας, ὑπερτερεῖ, νομίζομεν, τοῦ ποιητοῦ τῶν *Μελιστῶν* τοσούτῳ μᾶλλον, ὅσῳ τὰ μὲν πλεῖστα τῶν τούτου προτερημάτων δὲν ἀναφαίνονται εἰμὴ εἰς τὰς τέσσαρας πρώτας μελέτας, καὶ ἀληθέστερον εἰπεῖν, εἰς τὴν τρίτην καὶ τετάρτην, ὧν ἀνεγνώσαμεν τινὰς περικοπὰς· τοῦ δὲ ποιητοῦ τῶν *Κυψελιδῶν* καὶ αὐτὰ τὰ ἐλαττώματα ἔχουσιν ἐνίοτε πρωτότυπὸν τι, οἷον ἡ ἐξελεγχθεῖσα ἐκεῖνη εἰς τὸ Ψυχοπομπεῖον μετάβασις. Κατὰ δυστυχίαν ὅμως δὲν δυνάμεθα ν' ἀποδώσωμεν τὸν στέφανον οὐδ' εἰς τὸν ποιητὴν τῶν *Κυψελιδῶν*, διὰ τε τὰ πολλὰ καὶ σπουδαῖα αὐτοῦ ἀμαρτήματα, καὶ ἰδίως διότι τὸ ἔργον, ὡς προεῖρηται, δὲν εἶναι πλήρες· ἐπανεὶλημένως δ' ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς ἀπεφασίσθη, ὅτι ἔργα μὴ πλήρη δὲν βραβεύονται· ὥστε ἐξ ἀνάγκης μένει κατὰ τὸ ἐνεστώδες ἔτος ὁ ἀγὼν ἀστεφάνωτος, ἂν καὶ ἀπονέμεται πολὺς ἐπαινος εἰς τοὺς ποιητὰς τῆς τραγωδίας οἱ *Κυψελίδαι*, καὶ τῆς λυρικῆς συλλογῆς *Μελέται* ποιητικαὶ καὶ πατριωτικαί.

Τοιαύτη τῶν ἀγωνοδικῶν ἡ κρίσις.

Ἐπιτραπέντες τὸ ἔργον τοῦτο ὑπὸ τῆς Ἀκαδημαϊκῆς Συγκλήτου, πεπεισμέθα ὅτι ἐν πάσῃ συνειδήσει ἐξεπληρώσαμεν τὴν ἀνατεθείσαν ἡμῖν ἐντολήν. Καὶ λυπούμεθα μὲν, διότι δὲν νύτυχῃσαμεν ν' ἀπονείμωμεν τὸ βραβεῖον, ἀλλὰ δὲν νομίζομεν ὅτι τοῦτο, τρίτον ἤδη ἀπὸ τῆς ιδρύσεως τοῦ ἀγῶνος συμβαῖνον,

θέλει ἢ τὴν προθυμίαν τῶν διαγωνιζομένων ὑψράνει, ἢ τὴν ἀξίαν τοῦ διαγωνισμοῦ ἐλαττώσει. Πολλάκις καὶ ἀλλαγῶ οἱ διαγωνισμοὶ οὗτοι μένουσιν ἀδράβευτοι. Τίς λ. χ. δὲν γινώσκει ὅτι ἐν τῷ ἱστορικῷ τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας διαγωνισμῷ, ἐπὶ πολλοὺς κατὰ συνέχειαν ἐνιαυτούς, οὐδὲν τῶν κατ' ἔτος καθυποβαλλομένων ἔργων ἐβραβεύετο, ἀποδιδόμενου τοῦ στεφάνου ἐπανειλημμένως εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς κατακτῆσεως τῆς Ἀγγλίας ὑπὸ τῶν Νορμαντῶν, τὸ ἀριστούργημα τοῦ Augustin Thierry, τοῦ Ομήρου ἐκείνου τῆς ἱστορίας, ὡς ἐκάλειν αὐτὸν ὁ Chateaubriand; Διὰ τοῦτο οὔτε ὁ ἀγὼν ἐπαύσεν ὑφιστάμενος, οὔτε οἱ ἀγωνισταὶ πρὸς αὐτὸν σωρηδὸν συζέοντες. Οὐδὲ τοῦ ἡμετέρου λοιπὸν ἀγῶνος ἡ ἀξία θέλει μειωθῇ τοῦτο δὲ τόσω μᾶλλον ὅσω, ἐν ἐλλείψει τοῦ ἐνεστώτος, τὰ προηγούμενα αὐτοῦ παρέχουσιν ἡμῖν, νομίζομεν, τὸν τρόπον τοῦ νὰ ποιήσωμεν ἀγαθὴν τινα τοῦ χηρεύοντος τούτου στεφάνου χρῆσιν. Τῶντι ὁ ἀγὼν οὗτος, ὁ δούς ἀφορμὴν εἰς τοσοῦτους μεμψιμοίρους λόγους, καὶ ἐξ ἀρχῆς καὶ μετέπειτα, παρήγαγεν οὐδὲν ἦττον ἀξιολόγους τινὰς καρπούς. Ἰνα δὲ τοὺς λοιποὺς παρὰλίπωμεν, ἵπως νὰ μὴν ἐνθυμηθῶμεν σήμερον τὸν ποιητὴν ἐκεῖνον, ὃν, ἐν ἀκμῇ τῆς ἡλικίας, ἐστερήθη κατὰ τὴν παρούσαν περίοδον ὁ νέος ἡμῶν Παρνασσός, τὸν ποιητὴν, ὅστις δις μὲν ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου ἐστεφανώθη, δις δὲ ἀπὸ αὐτοῦ ἐπηνέθη, τὸν ἀρρενωπὸν, τὸν φιλόπατριν, τὸν γλαφυρὸν Γεώργιον Ζαλοκώσταν; Ἡ μουσα αὐτοῦ ἐσίγησε τῇ δευτέρᾳ Σεπτεμβρίου 1858· ἀλλ' αἱ μελωδίαι αὐτῆς ἐπὶ πολλὸν ἔτι χρόνον θέλουσιν ἀντηχεῖ εἰς πᾶσαν ἐλληνικὴν καρδίαν καὶ θέλουσιν ἐπαναλαμβάνεσθαι ὑπὸ πάσης ἐλληνικῆς γλώσσης· διότι αὐτὸς ὕμνησε τὰ κατορθώματα τῶν Ἀρματολῶν καὶ τῶν Κλεπτῶν, αὐτὸς τοὺς ἡμιμήστους τοῦ Μεσολογγίου ἄθλους, αὐτὸς τὰ ἡρωϊκὰ ἔργα τοῦ Εἰσπλου εἰς τὸ στέμιον τῆς Πρεβέζης. Κατὰ δὲ τὴν ἡμέραν ταύτην, καθ' ἣν μνημονεύομεν ἀπάντων τῶν προμάχων τοῦ ἱεροῦ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας πολέμου, οὗ ὁ Γεώργιος Ζαλοκώστας μετέσχεν ὡς στρατιώτης πρὶν ὑμνήσῃ ὡς ποιητὴς τὰς συμφορὰς αὐτοῦ καὶ ἀνδραγαθίας· κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην καθ' ἣν, κριθεὶς, ἀστεφάνωτος ἐμείνεν ὁ ποιητικὸς οὗτος διαγωνισμός, οὗ ὁ Γεώργιος Ζαλοκώστας ὑπῆρξε τὸ πρωτότακον τέκνον, ἵθελόμεν ἄραγε κατακριθῇ ἐάν, χύνοντας ἐν δάκρυ καὶ ὑπὲρ τοῦ ἀγωνιστοῦ ἐκείνου τῆς ἐπαναστάσεως καὶ τοῦ τῆς ποιήσεως ἀγωνιστοῦ, ἀποδώσωμεν τὸν στέφανον τούτον εἰς τὴν σκιάν αὐτοῦ, ἐνταῦθα που περιέπταμένην καὶ συναγωνιζομένην καὶ αὐτήν, καὶ τοὺς ἐπιζώντας συναγωνιστάς ὑπερακοντίσασαν, καὶ εἰς νέαν ἀμιλλαν αὐτοὺς προκαλοῦσαν;

Ἡ τοιαύτη τῆς ἐπιτροπῆς γνώμη δὲν φαίνεται ἴσως ἐκ πρώτης ὀψεως συμφωνοῦσα πρὸς τὸ γράμμα τῶν διατάξεων τοῦ ἀγωνοθέτου· διότι, ὡς γνωστόν, κατὰ τὰς διατάξεις ταύτας, ὅσκις οὐδὲν τῶν ὑποβληθέντων ποιημάτων θεωρηθῇ ἄξιον τοῦ στεφάνου, ἡ ἀξία τοῦ βραβείου χρησιμεύει ἢ εἰς ἀμοιβὴν καλῆς τινος φιλολογικῆς ἔργου μεταφράσεως, ἢ εἰς ἀ-

γορὰν βιβλίων τῆς τοῦ Πανεπιστημίου βιβλιοθήκης. Ἀλλ' ἐμβραβεύοντες εἰς τὸ πνεῦμα τῶν διατάξεων τοῦ ἀγωνοθέτου, δὲν θέλομεν εὖρει ἀντιδαινέμεν εἰς τοῦτο τὴν γνώμην τῆς ἐπιτροπῆς. Διότι, ἂν ἡ προαίρεσις αὐτοῦ ἦτο νὰ χρησιμεύσῃ τὸ διαθέσιμον βραβεῖον πρὸ πάντων εἰς ἀμοιβὴν καλῆς τινος φιλολογικῆς ἔργου μεταφράσεως, πολὺ μᾶλλον ἤθελε συνάδει πρὸς τὴν προαίρεσιν ταύτην ἢ ἀποδοθῇ τὸ διαθέσιμον βραβεῖον εἰς ἔργα ποιητικά, καὶ ἰδίως εἰς ἔργα ἐπαινεθέντα μὲν ἄλλοτε ἀπὸ τῆς καθέδρας ταύτης, ποιηθέντα δὲ ὑπ' ἀνδρός, συνδέσαντος τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἀναπνεύσας μετὰ τοῦ παρόντος ἀγῶνος καὶ τιμήσαντος αὐτὸν οὐδὲν ἦττον ἢ τιμηθέντος παρ' αὐτοῦ. Καὶ ὅμως ἡ ἐπιτροπὴ, τὸ μὲν, διότι ὁ λόγος εἶναι περὶ διαθέσεως χρημάτων, καθ' ἣν ὁ ἐλάχιστος περὶ τῆς κατὰ τὰ ὀρισμένα χρήσεως αὐτῶν δισταγμός ἤθελεν εἶναι ἀτοπος, τὸ δὲ, διότι ἐθεώρησεν ἄλλως πρέπον νὰ ἐπιφυλάξῃ τῷ φιλογενεῖ ἀγωνοθέτῃ τὴν τελευταίαν κύρωσιν καὶ ἐπιτέλεσιν τῆς πράξεως ταύτης, ὁμοψήφως ἀπεφάσισε νὰ διατυπώσῃ τὴν γνώμην αὐτῆς ὡς ἀκολουθῶς·

A.) Ὁ Πρύτανης τοῦ Πανεπιστημίου θέλει διαδίδῃ καταλλήλως εἰς τὴν χήραν τοῦ Γεωργίου Ζαλοκώστα τὸν στέφανον τούτον, ὡς δαῖγμα ἐπίσημον τῆς ἀγαθῆς ὑπὲρ τοῦ ποιητοῦ ἐκείνου μνήμης καὶ τῆς ὀρειλομένης τῇ μνήμῃ ταύτῃ τιμῆς.

B.) Ὁ Πρύτανης τοῦ Πανεπιστημίου θέλει διαδίδῃ, συνευδοκῶντος τοῦ ἐπὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως ὑπουργείου, εἰς τὸν Ἀμβρόσιον Στ. Ῥάλλην τὴν γνώμην τῆς ἐπιτροπῆς περὶ τῆς εἰς τὴν χήραν τοῦ Γεωργίου Ζαλοκώστα ἀποδόσεως τοῦ κατὰ τὸ ἐνεστὼς ἔτος μείναντος διαθεσίμου χιλιοδράχμου βραβείου, καὶ παρκαλέσει τὸν ἀγωνοθέτην νὰ ἐπιφέρῃ τὴν ἐπὶ τῆς γνώμης ταύτης ἀπόφασιν αὐτοῦ.

Δ. ΣΤΡΟΥΤΜΠΟΥΣ Πρύτανης.

Α. Ρ. ΡΑΓΚΑΒΗΣ.

Θ. ΟΡΦΑΝΙΔΗΣ.

Κ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ, εἰσηγητής.

Η ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ ΡΩΣΣΙΑ.

—000—

(Συντλ. ἴδε φυλλ. 216 καὶ 217.)

Ὁ Αὐτοκράτωρ ἐμυλογεῖ πολὺ σέβας πρὸς τοὺς γηραιούς ἀξιωματικούς τοῦ στρατοῦ, καὶ προσπαθεῖ ὥστε τὸ αἶσθημα τοῦτο νὰ ὑπερισχίσῃ εἰς ὅλην τὴν οἰκογένειάν του. Ποσάκις αὐτός ὁ ἴδιος ἐπέπληξε τὸν ἀδελφόν του Μιχαήλ διότι ἐξέρετο ἀποτόμως πρὸς ἀξιωματικούς πάσης ἡλικίας καὶ παντὸς βαθμοῦ! Ἰδοὺ τρανωτάτη ἀπόδειξις τῆς μερίμνης τοῦ ταύτης.

Ὁ Μέγας δούξ, ἐπίδοξος διδάσκαλος, ἡλικίας δεκατessάρων ἐτῶν, προσφάτως προὐδαρθεὶς ὑπαξιωματικῆς τῆς φρουρᾶς, διήρχετο αἰθουσάν τοῦ αὐ-